

Mina Tansel
BÜYÜYÜNCE NE
OLACAKSIN?

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

13. basım

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

 CAN
ÇOCUK

Mina Tansel
BÜYÜYÜNCE NE
OLACAKSIN?

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran
Düzeltili: Leyla Nebioğlu
Kapak ve İç Tasarım: Gözde Bitir Tufan
Tasarım Uygulama: Güldal Yurtoğlu

1. Basım: 2013

13. Basım: 1000 adet, Ağustos 2024

ISBN 978-975-07-1792-5

© Can Sanat Yayınları A.Ş., 2013

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak
kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni
olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.
Yayıncı Sertifika No: 43514
Maslak Mh. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza No: 9/25 Sarıyer, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Baskı ve Cilt: Vizyon Basımevi Kâğıtçılık Matbaacılık
ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.; Sertifika No: 52098
Adres: Beylikdüzü O.S.B. Mah. Orkide Cad. No:1/Z
Beylikdüzü - İstanbul

CAN
ÇOCUK

Bu kitabın sahibi:

Mina Tansel

**Yazarın yayınevimizden çıkan
diğer kitabı:**

İSTANBUL'LA SAKLAMBAÇ

Ankara'da doğdum. TED Ankara Koleji'ni bitirdikten sonra yaşamımın en güzel yıllarını Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde geçirdim. Öğrenmede hızımı alamayınca Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Siyaset Bilimi doktorası yaptım. Ardından TRT'de çocuk programları yapmayı seçtim. Çalışma yaşamımın ilk yıllarını çocuklara ayırmıştım; emekliliğimin ilk yıllarında da çocuklar için yazdım.

Anneme, kızıma, kocama teşekkür ederek...
İlk öğretmenim Muzaffer Kalkan'ın anısına...

Cuma...

Bugün okulda Gezi Kolu'nun bir anketini doldurduk; en çok görmek istediğimiz müzeleri işaretledik. Sonra öğlen Yağmur ve Ece'yle otururken yanımızdan geçen çeteden, "Kızların yüzünden," diye bir söz işittik. Yağmur, hemen:

"Neymiş kızların yüzünden?" dedi.

Çınar yanıtladı:

"Biz aramızda anlaştık Havacılık Müzesi'ni birinci sıraya yazalım diye ama sizin yüzünüzden şimdi kim bilir hangi müze ilk sırada olacak?"

"Siz UFO Müzesi'ne gitmek istersiniz," dedi Cenk. Dayanamayıp bir de, "UFO'cular!" diye eklemeyi mi?

"Sen UFO'lara inanmazsan inanma! İnananlarla ne alay ediyorsun?" dedim.

“Demedim mi UFO’cu diye? UFO’cuu!” dedi sırtarak.

“Bir kere, UFO’cu değilim. Ayrıca Havacılık Müzesi’ni ben de işaretledim,” dedim.

Mert söze karıştı:

“Söyle o zaman: Çesna ne? Dornier ne?”

“Bilmiyorum ama müzeye gidersem öğrenirim.”

“Kızlar ne anlar Çesna’dan, Dornier’den, abi?” dedi Cenk.

Sinir olduk! Yağmur:

“Boşuna konuşuyorsunuz. En çok işaretlenen müzeye gidilecek diye bir şey yok! Bu anket yalnızca öğrencilerin ilgisini belirlemek için yapıldı,” dedi. Gezi Kolu’nda olduğu için bilir.

Bu akşam evde de sinir olduğum bir şey oldu. Babamın bir arkadaşı gelmişti. Benimle konuşurken şu bildik soruyu sordu:

“Büyüyünce ne olacaksın?”

Hiç düşünmeden:

“Yazar olacağım,” dedim. Şimdilik içimden öyle geliyor çünkü.

“Hımmm... Kadın yazar olacaksın!” demez mi?

“Hayır,” dedim, “yazar olacağım.”

“E, işte,” dedi, “kadın yazar olacaksın demektir.”

“Hayır,” dedim ısrarla, “ben yazar olacağım.”

“İyi ya Ayşe’ciğim,” diye o da ısrarını sürdürdü, “büyüyünce kadın yazar olmuş olacaksın!”

“Kadın yazar diye ayrı bir şey mi var?” dedim.
Anlamadan baktı yüzüme.

“Doktor olsam kadın doktor, profesör olsam kadın profesör mü denecek yani?” dedim.

Biraz daha baktı:

“Ne var bunda? Öyle dense ne olur?” dedi.

Babam da, “Bizim kız feminist olacak anlaşılan, feminist!” dedi. Gülüştüler, konuyu saptırdılar. Söyleyeceklerim içimde kaldı. Ne farkı var kadın doktorun doktordan ya da kadın yazarın yazardan? Doktorsa zaten erkektir, kadın olursa belirtilmesi mi gerekir? Yazarsa zaten erkektir, kadın olursa belirtilmesi mi gerekir?

Hem benim böyle konuşmam üzerine neden “feminist” dedi babam?

Önce şu “feminist” neyin nesiymiş, iyice anlayayım, dedim.

Feminist, Türkçe Sözlük’te “Feminizm yanlısı” diye geçiyor. Doğrusu, çok açıklayıcı! Peki, “feminizm”in karşısında ne var? “Toplumda kadının haklarını çoğaltmak ve erkeğinkine eşit kılmak amacını güden düşün akımı.”

E, kötü bir şey değil ki bu!

Annem akşamki konuşma sırasında yanımızda yoktu. Onunla konuşmalıyım.

Cumartesi...

Bugün bir ara annemle alışverişe çıktık. Dönüşte de her gün olduğu gibi babaanneme uğradım.

Yolda anneme sordum:

“Anne, sen feminizmle ilgili ne düşünüyorsun?”

“Nerden çıktı şimdi bu?”

“Ne bileyim? Öyle, işte! Sorayım dedim. Kadınla erkeğin eşit haklara sahip olması konusunda ne düşünüyorsun?”

“Aman kızım, yasalara bakarsan kadınlarla erkekler uzun zamandır birçok alanda eşit haklara sahipmiş gibi görünür; ama insanların gözünde haklar eşitlenmedikçe uygulamada eşitlik olmuyor bir türlü. Hatırlar mısın, geçen yaz Aydın’a gittiğimizde köylülerle sohbet ederken kız çocuklarla erkek çocuklara miras kalan arazilere gelmişti söz? Hani, miras paylaşılırken kızlara verimsiz diye kıyılardaki arazilerin bırakıldığını, oğullara bereketli arazilerin verildiğini anlatmışlardı?”

“Hatırladım! Ama umdukları gibi olmamış, turizm gelişince kıyılar tarım arazisinden çok daha fazla değerlenmiş! Halim Dayı, ‘Damatlar yaşadı!’ diye gülmüştü de ben bozulmuştum. Sana da söylemiştim: Ondan hiç böyle bir tepki beklemezdim, ‘Hak yerini bulmuş!’ der sanırdım.”

“Evet işte o örnekteki gibi kafalar değişmiyor.

Oysa kız ve erkek çocuklara mirastan eşit arazi payı verilmesi Cumhuriyet'in ilanından çok önce yasalara girmiş! Uzun lafın kısası, her ne kadar yasalarda 'eşit haklar' dense de ayrımcılıktan kurtulamıyorsunuz! Çok uzaklara gitmeye gerek yok: Hiç unutmuyorum asistanlık sınavım çok iyi geçmişti ama sınav sonunda jüri üyelerinden birinin söyledikleri hâlâ aklıma gelir zaman zaman: 'Çok başarılısın ama kızlar ne denli başarılı olurlarsa olsunlar evlenip bir de çocuk doğurunca en az birkaç yıl işe yaramıyorlar, kızlara yapacağımız yatırımı daha az başarılı ama istekli bir erkek öğrenciye yapsak projelerimiz kesintiye uğramaz,' demişti."

"E, peki, sonra nasıl oldu da asistanlığa aldılar seni?"

"Neyse ki bütün jüri üyeleri onunla aynı kafada değildi. Yine de seni doğurmak için bazı işleri tamamlamam gerekti; sonra, babaannen emekli oldu; onunla aynı apartmana taşındık da sen dünyaya gelebildin. Babaannenden bir daha özveri istemeye çekindiğim için sana bir kardeş veremedim. O bir yana, her ne kadar erkeklerle aynı okullara gitsen de, aynı eğitimi alsan da, iş hayatında erkeklerden daha üst konuma gelmeyi becerebilseydin de, evine gelince sevgili kocanın dinlenme hakkının senden daha fazla olduğunu görüyorsun. Belki de biz kadınlar onları böyle alıştırıyoruz. Kendi anamızdan öyle görmüşüz:

‘ev işi kadının işi’ diye ev işlerini üstleniyoruz, sonra da çok yoruluyoruz.”

Annemin böyle şikâyetçi olduğunu hiç düşünmemiştim.

“Ben evlenmeyeceğim!” dedim.

“Aman, bazı feministler öyle diyor ama sen hem evlen hem eşinle ev işlerini de paylaş!” dedi.

Annemle bana spor ayakkabısı aldık. Ayakkabılarım o kadar güzel ki hep gözümün önünde olsunlar diye şimdilik evde giyiyorum. Beyaz ama çingene-pembesi çizgileri ve bağları var! Meğer Ece de bugün annesiyle spor ayakkabısı almaya çıkmış! Benim aldığım ayakkabıyı çok beğenmiş ama numarasını bulamamışlar.

Sanal ortama ayakkabımla ilgili bir şey yazmak istedim. Biraz üstü kapalı, biraz da komik yazayım dedim. Şöyle bir şey çıktı: “Üzüm yetişmeyen bağı ne yapayım? Ayakkabı bağı!” Yazdığımı pek de beğenmedim ama yine de tepkiler aldım. Cenk, “Akıllı bir erkek kimle asla evlenmez? Kırkayakla çünkü ayakkabı parası yetiştiremez,” gibi salak bir şey paylaştı! Yağmur, “Kırkayak kendine ayakkabı alabilir,” yazdı; beğendim. Ece, “Kırkayak ayakkabı giymez ki!” yazmaz mı?

Efe’den ise, “Öyleyse balıkla evlenmeli çünkü ayağı yoktur, ayakkabı istemez!” tepkisi geldi! Kerem, “Hem de ayağı kokmaz,” yazdı. “Ama baştan kokar!”

oldu Mert'in tepkisi. Kızlardan "Öööö!" gibi tepkiler geldi.

Alışveriş dönüşü babaanneme uğrayınca merak ettiğim konuyu ona da sordum.

"Bak," dedi, "anne olmak kadının önemli bir yeteneği... Aslında bu yetenek kadının hem artısı hem de eksisi... Erkekler kadındaki bu yeteneğe yani biyolojik üstünlüğe hem hayranlar hem de kıskanıyorlar insanlığın ortaya çıkışından beri."

"Peki, neden eksi diyorsun, öyleyse?"

"Erkeklerde gıpta ve kıskançlık uyandırdığından... O üstünlük karşısında ezilmemek için eziyor erkekler. Yoksa çok Tanrıya inanılan zamanlarda, bir süre, bu üstün güçlerinden dolayı Tanrıların en güçlüsü kadın olarak düşünölmüş. Anadolu'nun da Ana Tanrıçası vardır; eski Anadoluluların inanişına göre bütün Tanrıların başıdır o. Kibele derler."

Hemen eve çıkıp Kibele'yi araştırdım: Kimi yerde sıska; çoğu yerde şişko, koca memeli bir kadın Tanrıça olarak betimlenmiş. Bir ara, sanal ortama ekleyim dedim. Sonra, erkek arkadaşlar -özellikle Cen- uygunsuz yorumlar yazar diye vazgeçtim.

Bu gece yatmadan babamla konuşmak isterdim ama televizyonda bir tartışma programına kendini

fazlaca kaptırmış görünüyor. Annem, evin içinde oraya buraya gidip gelirken (galiba ortalığı toparlıyor) televizyonda konuşanlara ve babama laf atıyor. Gerçekten annem hiç durmuyor. Bunu şimdiye kadar fark etmemiş olmaktan rahatsızlık duyuyorum. Şimdi gidip ona yardıma ihtiyacı olup olmadığını soracağım. Eminim, çok şaşırarak.

Pazar...

Bu sabah kahvaltıdan sonra gazetesini okuyan babama yaklaştım:

“Baba, seninle bir şey konuşmak istiyorum.”

“Söyle, kızım.”

“Ben şu geçen gün söylediğin ‘feminist’ sözüne takıldım kaldım.”

“Canım, ne var bunda?”

“Bir şey yok da bilmek istiyorum: Sen feministler konusunda ne düşünüyorsun?”

“Tutturmuşlar bir ‘kadın hakları’ diye...”

“Haksızlar mı yani? Kadınlar erkeklerle eşit haklara sahip mi?”

“Kızım, önemli olan ‘insan hakları’... Kadın-erkek ayırmadan bütün insanların hakkını savunmak gerek...”

“İyi de ‘insan’ derken kadınlar unutuluyor olmasın?”

“Kim sokuyor senin aklına bunları?”

“Ben kendim düşünemez miyim? On iki yaşındayım!”

“Doğru, çok büyüksün! Sen bugüne kadar kız çocuğu olduğun için evde ya da okulda hiçbir dışlanma yaşadın mı?”

“Yok, ben yaşamadım ama...”

“Evet, gerçi kız olduğu için okula gönderilmeyenler var ülkemizde ama okumaları için yasal bir engel yok ki! Tam tersine, yasalar hem kız hem erkek çocukların ilköğretime devam etmesini zorunlu kılıyor.”

“Hem böyle bir zorunluluk var hem de isteyen çocuğunu okula gönderiyor, istemeyen göndermiyor, öyle mi? Nasıl oluyor bu? Uygulanmıyorsa niye çıkıyor yasalar?”

“Uygulanması için uğraşılıyor işte: ‘Baba beni okula gönder’ kampanyaları falan hep bunun için...”

Demek ki bir konuda yasanın çıkması o konunun artık güvence altında olduğunu göstermiyor. Ne acayip! Çok şaşırtıcı, hatta sinir bir şey! Neden öyleyse bazı akşamlar annem evin orasında burasında birtakım işler yaparken babamın dinlediği televizyon programlarında sürekli “anayasa, yasa” diye konuşuyor adamlar? Neredeyse hepsi de “erkek” o konu-

şanların, nedense. Bu da üstünde düşünülecek ayrı bir konu!

Üf, ne çok şey var anlamak istediğim! Kafam karışıyor galiba!

Aynen böyle yazdım sanal ortama... Hemen “yorumlar” geldi:

“Ne oldu kankişim? Kim karıştırdı kafanı?” diye yazdı Yağmur. Ece’nin, “Takma kafana tokadan başka bişey,” yazması; İrem’in “Bere takabilirsin, hava soğuk,” tepkisine, Cenk’in “Bişey takmazsan kafayı üsütürsün,” Mert’in “Belki de takarsan kafayı yersin,” sululuklarına yol açtı.

Şeytan diyor, “feminist”in anlamını yaz, düşününler biraz... Ama şimdilik kalsın; belki başka bir zaman...

Bu arada, “Hangisi daha iyi? Surat kitabı mı, Cıkçı mi?” diye bir soru sormuş Mert “facebook”ta.

“Surat kitabı” Mert’in “facebook”a bulduğu Türkçe karşılık; cıkçı ise Twitter’ın Türkçesi: Hani “tweet” serçenin çıkardığı “cık” sesinin İngilizcesi ya işte onun için “twit”leyenlere cıkçı diyoruz. Galiba bunun da isim babası Mert ama belki de hep birlikte konuşurken birimizin ağzından çıkıverdi. Her şeyi de Mert sahiplenmesin! İyice şımarır sonra...

Pazartesi...

Bugün beden dersi çok zevkliydi. Kukalarla par-kur döşedik. Sonra yarışma yaptık. Tek tek kukaların arasından basket topunu sektirerek geçiyorsun, sonra takla atıyorsun, sonra uzun bankın bir ucundaki topla öteki ucundaki kukayı vuruyorsun, duvara koşuyorsun, tırmanıp yüksekteki kırmızı kurdeleye dokunuyorsun! Dokunduğun anda öğretmen süreyi durduruyor! Ben bayağı hızlıydım! Ece, bu tür yarışları hiç sevmiyor! Tolga birinci oldu! Mert'le Cenk de hızlıydılar ama Mert kurdeleyi kopardığı Cenk de sırayı devirdiği için birinci gelediler! Yağmur, "Buz Devri'nden kalma yaratıklar oyuna katılırsa böyle olur!" dedi. Duyanlar güldü. Mert bozulmuş olmalı ki duymazdan geldi! Cenk kollarını dirseklerinden büküp ellerini açtı, dişlerini göstererek garip bir ses çıkardı: Dinozor taklidi yaptığını sandı. Ona da güldüler.

Okul dönüşü babaanneme uğradığımda:

"Şu kadın hakları konusunu anneannene de sordun mu?" dedi.

Hafta sonu telefonda konuştuk ama bunu sormak aklıma gelmemişti. Zaten kedisi hastalanmış, onu anlatıp durmuştu. Bugün arayıp Kediciğin durumunu sordum ama sesi öyle endişeli geliyordu ki feministlik konusunda ne düşündüğünü sormadım.

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

Mina Tansel

BÜYÜYÜNCE NE OLACAKSIN?

Bir soruyla başladı...

Ayşe, “Büyüyünce ne olacaksın?” sorusuna verdiği yanıtta sonra yaşadıklarını güncesine yazmaya başlıyor. Ailesiyle okulundan oluşan çevresine Trabzonlu Nilgün Abla ile yeni isimler katılıyor: Yazar Fatma Aliye, yayıncı Ulviye Mevlan, eğitimci-siyasetçi-yazar Nezihe Muhittin, oyuncu Afife Jale, kimyacı Remziye Hisar, avukat Süreyya Ağaoğlu, ressam Mihri Müşfik...